

Начало>Семейноправни въпроси и наследство>Издръжка на членове на семейството Издръжка на членове на семейството

Италия

1 Какво означават на практика понятията „издръжка“ и „задължение за издръжка“? Кой лица са задължени да изплащат издръжка на друго лице?

В италианската правна система има различни понятия, условия и суми за семейно подпомагане в зависимост от отношенията между задълженото лице и получателя. Като цяло „издръжката“ се определя като задължение, обосновано от затрудненията на лицето, на което тя се дължи.

А. „*Obbligazione alimentare*“ е предоставянето на материална помощ на човек, който не е в състояние да се издържа. Тя се плаща от определени лица, посочени в закона, като част от тяхното задължение за семейна солидарност.

Разпоредбите за този вид издръжка са изложени в член 433 и сл. от Гражданския кодекс. Тя се дължи, когато:

- а) между лицето, което е задължено да изплаща издръжка и получателя съществуват специфични правоотношения;
- б) получателят не може да изкарва сам прехраната си и се намира в затруднено положение.

По отношение на буква а) лицата, които са задължени да осигуряват издръжка, включват по ред:
съпруга/съпругата;

деца, включително осиновени деца или, ако няма такива, преки роднини по низходяща линия;

родители или, ако няма такива, преки роднини по възходяща линия; осиновители;

зетове и снахи;

тъстове/тъщи и свекъри/свекърви;

братя и сестри или полубратя и полусестри, като първите имат предимство пред последните.

Най-близкият роднина съгласно горната поредност е задължен да осигурява издръжка;

ако има повече от едно лице на същото ниво, отговорността се поделя между тях в зависимост от финансовото им положение.

По отношение на буква б) дължимата сума е пропорционална на нуждите на лицето, което иска издръжка и на финансовото положение на този, който трябва да я плати. Този вид издръжка обаче не трябва да надвишава сумата, необходима за покриване на основните жизнени нужди на лицето, което се намира в затруднено финансово положение, като се има предвид неговият социален статус.

Б. „*Assegno di mantenimento*“ е предоставянето на финансова помощ от един съпруг на друг в случай на раздяла, чиято цел е да се гарантира, че получателят е в състояние да поддържа жизнения стандарт, който е имал по време на брака. „*Assegno di mantenimento*“ не зависи от финансовото положение на получателя и може да се иска дори ако получателят работи. Тази помощ може да бъде отменена и да бъде заменена с еднократно плащане.

Тъй като този вид издръжка има за цел да гарантира, че съпругът ще продължи да поддържа жизнен стандарт, подобен на този, на който се е радвал преди раздялата, обикновено нейният размер е по-голям от този при „*assegno alimentare*“. „*Assegno di mantenimento*“ обаче не се плаща на съпруга, който се счита за отговорен за раздялата.

В случай на развод съдът може да присъди „*assegno divorzile*“ на съпруга, който няма достатъчно средства или не е в състояние да си ги осигури по обективни причини, като взема предвид доходите на двамата съпрузи, основанията за развода и личният и финансовият принос на всеки от съпрузите в управлението на семейството и на семейното имущество, оценявайки тези фактори в зависимост от продължителността на брака.

Правото на *assegno divorzile* приключва, когато получателят сключи втори брак или създаде ново семейство. Въпреки това с решение № 18287 от 11 юли 2018 г. Пленумът на Върховния касационен съд (*Suprema corte di cassazione*) изключи възможността *assegno divorzile* да бъде основано единствено на издръжка по своя характер, постановявайки, че тази форма на финансова помощ трябва да изпълнява функциите не само на подкрепа, но и в същата степен на компенсаторна/изравнителна мярка. Следователно присъждането на такава финансова помощ трябва да се основава на комплексен критерий, при който в зависимост от сравнителната оценка на финансовото/имущественото състояние на двамата съпрузи се придава особено значение на приноса на бившия съпруг, който иска обединяване на общите и личните активи, като се взема предвид продължителността на брака, потенциалните бъдещи приходи и възрастта на получателя.

Assegno di divorzio може да се дължи от един съпруг на другия, а също и от един граждански партньор на другия: във втория случай страните трябва да са сключили договор за гражданско партньорство (Закон № 76 от 2016 г.), с който се урежда създаването на семейства от лица от един и същ пол.

В. Понятието „*assegno di mantenimento*“ се отнася и до финансовата подкрепа, която родителите трябва да плащат за децата си при раздяла, развод или прекратяване на съжителството (член 337 *ter* от Гражданския кодекс). Децата (независимо дали са родени във или извън брака) имат право на издръжка от родителите си пропорционално на средствата, с които те разполагат, и в съответствие със способността им да работят в професионално качество или у дома. Ако двама родители се разделят, разведат или прекратят съжителството си, съдът постановява плащането на редовна издръжка и определя нейния размер в съответствие с нуждите на детето, стандарта на живот, който детето е имало, докато е живяло с двамата родители, времето, прекарано с всеки родител, финансовите средства на двамата родители и финансовото измерение на задълженията към дома и грижите, изпълнявани от всеки родител.

Г. Член 1, параграф 65 от Закон № 76 от 20 май 2016 г. (уреждащ гражданските партньорства между лица от един и същи пол и съвместното съжителство) предвижда, че ако двама партньори прекратят съвместното си съжителство, съдът постановява правото на единия партньор да получава издръжка от другия партньор, когато той или тя изпитва финансови затруднения и не е в състояние да си изкарва прехраната. В тези случаи издръжката се присъжда за период от време, съизмерим с времето, през което партньорите са живели заедно, и в съответствие с член 438, параграф 2 от Гражданския кодекс. При определяне реда на лицата, задължени да плащат издръжка, както е посочено в член 433 от Гражданския кодекс, задължението за плащане на издръжка на партньор в съвместно съжителство има предимство пред това на братята и сестрите.

2 До каква възраст детето има вземане за издръжка? Съществуват ли различни правила относно вземанията за издръжка на ненавършили пълнолетие лица и на възрастни?

До навършване на пълнолетие децата имат право на издръжка от родителите си (вж. точката по-горе). Ако едно дете е навършило пълнолетие, но все още не е финансово независимо, съдията може да разпорежи на единия или на двамата родители да плащат редовно издръжка, обикновено директно на детето. Ако дете, което е навършило пълнолетие и е станало финансово независимо, отново изпадне във финансови затруднения,

родителите вече не са длъжни да плащат издръжка, а носят отговорност само за предоставянето на „*assegno alimentare*“ (вж. буква А от точка 1). Ако дете, което е навършило пълнолетие, има сериозно увреждане, се прилагат разпоредбите за непълнолетни деца.

3 Следва ли да сезирам до компетентен орган или съд, за да получа издръжка? Кой са основните елементи на тази процедура?

За да получи „*aliment*“ (издръжка), лицето трябва да подаде молба до съда по местоживее, като приложи писмени доказателства за нуждите си. След образуване на производството е възможно да се поиска от съда да предостави временна издръжка, преди да бъде постановено окончателното решение.

Издръжка за деца или съпруг може да бъде поискана в отделни производства или като част от производство, в което участват двамата партньори, които се разделят, развеждат или прекратяват съвместното си съжителство. Издръжката може да бъде присъдена от съда и в първото заседание по производството.

Предоставянето на издръжка за деца, съпруг или граждански партньор може да бъде също един от въпросите, които подлежат на уреждане със споразумение, постигнато след преговори, проведени в присъствието на адвокати (член 6 от Законодателен указ № 132/2014): в такова споразумение страните поемат ангажимента да си сътрудничат добросъвестно и почтено за решаване по взаимно съгласие на спорните въпроси между тях, свързани с тяхната раздяла и попечителството над децата. Споразумението, постигнато след преговори, проведени в присъствието на адвокати, трябва да бъде изпратено в срок от десет дни на прокурора в компетентния съд, който го одобрява, ако прецени, че споразумението отговаря на най-добрите интереси на децата. Одобреното споразумение е равностойно на съдебно решение за раздяла или развод.

С циркулярно писмо от 22 май 2018 г. Министерството на правосъдието определи следното: Ако споразумението е сключено пред длъжностно лице по гражданското състояние, то канцеларията на това длъжностно лице издава удостоверение, предвидено в член 39 от Регламент (ЕО) № 2201/2003. Що се отнася до споразуменията, постигнати след преговори, проведени в присъствието на адвокати, трябва да се отбележи, че удостоверението, предвидено в горепосочения член 39, се издава от прокурора, който е одобрил споразумението или е дал разрешение за сключването му, тъй като адвокатът не може да бъде определен като „орган“ по смисъла на Регламент (ЕО) № 2201/2003, както и като се отчита фактът, че споразумението може да произведе действие и да влезе в сила, и следователно да подлежи на признаване и прилагане в чужбина, само с окончателно разпореждане, издадено от прокурор. В резултат на това, ако прокурорът откаже да одобри споразумението и одобрението бъде дадено от председателя на съда (съгласно член 6, параграф 2 от Законодателния указ), въпросното удостоверение се издава от съдебния орган, който се е произнесъл по споразумението.

4 Може ли да бъде подадена молба от името на роднина (ако да, в каква степен на родство) или дете?

Ако въпросното лице не е в състояние да се яви в съда (тъй като все още не е навършило пълнолетие или е пълнолетно, но е обявено за недееспособно), съдебното искане за издръжка трябва да бъде подадено от неговия законен представител (родители в случая на непълнолетни лица, настойници в случай на пълнолетни лица), който може да бъде също попечител, назначен в съответствие с член 404 и сл. от Гражданския кодекс.

5 Ако възнамерявам да заведа дело по случая, как мога да разбера кой е компетентният съд?

В съответствие с Регламент (ЕО) № 4/2009 по въпроси, свързани със задълженията за издръжка в държавите — членки, компетентен е:

- а) съдът по обичайно местопребиваване на ответника, или
- б) съдът по обичайно местопребиваване на вискателя, или
- в) съдът, който по силата на закона на съда е компетентен да разглежда иск за гражданското състояние на лицата, когато искът за издръжка допълва този иск, освен ако компетентността не се основава единствено на гражданството на едната от страните, или
- г) съдът, който по силата на закона на съда е компетентен да разглежда иск за родителска отговорност, когато искането за издръжка допълва този иск, освен ако тази компетентност не се основава единствено на гражданството на едната от страните.

6 В качеството ми на ищец трябва ли да ползвам услугите на посредник, за да заведа дело (напр. адвокат, централен или местен орган и др.)? Ако това не е необходимо, кои са приложимите процедури?

Документът за образуване на производство за издръжка трябва да бъде представен чрез адвокат, който представлява страната в съда.

Съдействието на адвокат не е необходимо, ако решението относно издръжката е включено в споразумението между двама съпрузи, които се разделят по взаимно съгласие. В този случай споразумението се представя на съда, който го проверява и одобрява (член 711 от Гражданския процесуален кодекс).

7 Трябва ли да заплащам такси, за да заведа дело? Ако това е така, какъв е техният вероятен размер? Ако моите финансови средства са недостатъчни, мога ли да получа правна помощ за покриване на разходите по процедурата?

Лице, което завежда дело пред гражданските съдилища, трябва да заплати такса за регистрация (*contributo unificato di iscrizione a ruolo*). Тази такса е различна в зависимост от вида и стойността на делото.

Издадените от съда разпореждания също подлежат на такса за регистрация.

Нито една от тези такси за регистрация обаче не се дължи по дела, свързани с плащане на издръжка на деца.

Страните трябва да платят и съдебните разходи на адвокатите, които ги представляват в съда. Не е възможно да се посочат очакваните съдебни разходи, тъй като те варират в зависимост от степента на сложност на спора.

Лицата, които не разполагат с достатъчно средства, могат да поискат да бъде назначен адвокат, който да им помага безплатно, като разходите се поемат от държавата (правна помощ).

Към момента на изготвяне на този документ, за да отговаря на условията за правна помощ, заявителят трябва да има годишен облагаем доход съгласно последната му декларация не по-голям от 11 493,82 евро (Министерски указ от 16 януари 2018 г., публикуван в Официален вестник (*Gazzetta ufficiale*) № 49 от 28 февруари 2018 г.). Този размер се актуализира периодично. Ако съответното лице живее със съпруга/съпругата си, гражданския си партньор или други членове на семейството, общият годишен доход се изчислява, като се събират доходите на всички членове на семейството, включително заявителя.

Ако съответното лице живее със съпруга/съпругата си или други членове на семейството, общият годишен доход се изчислява, като се събират доходите на всички членове на семейството, включително заявителя. В този случай максималният доход за получаване на правна помощ се увеличава с 1 032,91 евро за всеки член на семейството, с който заявителят живее.

Искането за правна помощ се подава до Адвокатския съвет (*Consiglio dell'ordine degli avvocati*) по местонахождение на съда с юрисдикция по делото.

В искането трябва да бъдат посочени причините и правното основание за иска и към него трябва да бъдат приложени писмени доказателства.

Адвокатският съвет не предоставя правна помощ, ако искове, внесени в съда, са явно неоснователни.

Ако Адвокатският съвет одобри искането, съответното лице може да назначи адвокат, избран от списъка с адвокати, упълномощени да предоставят правна помощ.

Някои адвокатски съвети сами избират адвоката, на който да бъде възложено делото.

Искане за правна помощ може да бъде подадено на всеки етап от производството и на всяка инстанция, като то е валидно за всички следващи инстанции.

Посоченият по-горе максимален размер на доходите не трябва да бъде надвишаван през цялото времетраене на производството.

Ако искането за правна помощ бъде отхвърлено, заинтересованото лице може да я внесе отново пред съда, който е компетентен по делото.

8 Какъв вид издръжка е вероятно да бъде присъдена от съда? Как се изчислява размерът на издръжката? Може ли съдебното решение да бъде преразгледно при промяна в издръжката на живота и семейните обстоятелства? Ако това е така, по какъв начин се извършва преразглеждането (напр. посредством система за автоматично индексирание)?

Съдебното разпореждане, в което се посочва размерът на дължимата издръжка и се разпорежда тя да бъде платена, е изпълнително решение и следователно представлява разпореждане, подлежащо на изпълнение.

Съдебно разпореждане, с което се постановява правото на издръжка, задължава лицето, което я дължи, да плати на получателя сумата, която му е необходима, за да посрещне основните си жизнени нужди (разходи за издръжка, жилище и облекло и разходите за минимално необходимите стоки и услуги за поддържане на достоен живот). Когато взима решение за размера на дължимата издръжка, съдът трябва да вземе предвид и финансовото положение на лицето, което я дължи.

При издаване на съдебно разпореждане, в което се посочва размерът на издръжката, дължима на бивш съпруг, трябва също да се вземе предвид неговият стандарт на живот по време на брака.

При издаване на съдебно разпореждане, в което се посочва размерът на издръжката, дължима на деца, които все още са непълнолетни, или на деца, които са навършили пълнолетие, но не са финансово независими, трябва да се вземат предвид образователните им нужди.

Издръжката се коригира автоматично в съответствие с индексите ISTAT или с други параметри, договорени от страните или посочени в съдебното разпореждане.

Размерът на дължимата издръжка може да бъде променен на по-късна дата, ако получателят или задълженото лице подадат молба пред компетентния съд, който обикновено е този, който е издал първоначалното разпореждане.

9 Как и на кого ще бъде плащана издръжката?

Условията за плащане се определят от съда.

В случаите на законна раздяла съдът може да разпорежи на трети лица (напр. работодател), които извършват плащания, включително редовно, към дължащото издръжка лице, да плащат част от средствата директно на съпруга, с когото лицето се е разделило.

Издръжката трябва да се плаща на лицето, на което се дължи.

Издръжката за деца, които все още са непълнолетни, се плаща на този от съпрузите, който има попечителство над тях.

Издръжката, определена от съда за деца, които са достигнали пълнолетие, но не са финансово независими, се плаща директно на тези деца, освен ако съдът не постанови друго.

10 Ако съответното лице (длъжникът) не плаща доброволно, какво действие може да бъде предприето, за да бъде принудено да плаща?

Ако лицето, на което е разпоредено да плаща издръжка, не я плаща доброволно, вискателят може да се възползва от обичайните средства за принудително изпълнение на финансови задължения.

Възможно е също така да се приложи член 614 *bis* от Гражданския процесуален кодекс, с който се предоставят стимули за доброволното изпълнение на задължения за извършване на определен акт: с разпореждане за присъждане съдът може да определи по искане на страна (и при условие че такава мярка не е очевидно несправедлива) парична сума, която да се плаща от лицето, дължащо издръжка, за всяко следващо нарушение или неизпълнение, или за всяко забавяне в изпълнението на разпореждането. Разпореждането за присъждане представлява подлежащо на изпълнение разпореждане за плащане на дължимите суми за всяко нарушение или неизпълнение.

11 Моля, опишете накратко всички ограничения, на които подлежи принудителното изпълнение, по-специално правилата за защита на длъжника и давностните и преклузивните срокове, във Вашата система за принудително изпълнение.

Правото на издръжка само по себе си не подлежи на давност. Отделни дължими, но неплатени вноски, подлежат на петгодишен давностен срок (член 2948, параграф 2 от Гражданския кодекс). Освен това не съществува давностен срок по отношение на съпрузи и на лица, които носят родителска отговорност за деца, получаващи издръжка.

12 Съществува ли организация или орган, която или който би ми помогнал(а) да събере издръжката?

Вж. следващата точка.

13 Могат ли организации (държавни или частни) да изплатят авансово цялата издръжка или част от нея вместо длъжника?

Наскоро бе създаден държавен фонд за изплащане на издръжка на съпрузи в затруднено финансово положение, които не могат да изкарват прехраната си, и на живеещите с тях непълнолетни деца и пълнолетни деца с тежко увреждане, когато съпругът, който дължи издръжка, не я плаща.

За да получи такава издръжка (от Министерството на правосъдието (*Ministero della giustizia*), заинтересованата страна трябва да подаде молба до съда по местоживееене.

Плащанията от Министерството на правосъдието се извършват авансово. След това Министерството на правосъдието възстановява дължимите суми от неизправния съпруг.

14 Ако се намирам в тази държава членка и местопребиваването на длъжника е в друга държава:

14.1 Мога ли да получа съдействие от страна на орган или частна организация в тази държава членка?

Лице, което има право на издръжка от лице, което живее в друга държава — членка, може да получи помощ от централния орган на Италия. Заинтересованото лице трябва да подаде молба за признаване, декларация за принудително изпълнение и молба за изпълнение на решението, с което е потвърдено правото му на издръжка, в съответствие с режима за сътрудничество, установен с глава VII от Регламент (ЕО) № 4/2009, чрез централния орган на държавата — членка, в която задълженото лице обичайно пребивава.

Отделът за правосъдие за непълнолетни и за общностите към Министерството на правосъдието (*Ministero della giustizia — Dipartimento per la giustizia minorile e di comunità*) е централният орган на Италия, определен в изпълнение на член 49 от Регламент (ЕО) № 4/2009 да събира вземания за издръжка при трансгранични спорове в европейското съдебно пространство.

14.2 Ако това е така, по какъв начин мога да се свържа с този орган или с тази организация?

Данните за контакт с централния орган в Италия са следните:

Ministero della giustizia, Dipartimento per la giustizia minorile e di comunità

Via Damiano Chiesa 24

00136 ROME

Тел. (+39) 06 68188 326-331-535

Факс (+39) 06 06.68808 323

Електронна поща: acitalia0409.dgmc@giustizia.it

15 Ако се намирам в друга държава и длъжникът се намира в тази държава членка:

15.1 Мога ли да отправя молба пряко до такъв орган или такава частна организация в тази държава членка?

Ако вискателят живее в друга държава — членка и иска решението, с което е потвърдено правото му на издръжка, да бъде изпълнено в Италия, той може да потърси помощ от централния орган на държавата — членка, в която живее, и чрез този орган да подаде молба в съответствие с член 56, като използва режима за сътрудничество, установен с глава VII от Регламент (ЕО) № 4/2009.

Вискател, който живее в друга държава членка, не може да търси пряко помощ от централния орган на Италия.

15.2 Ако това е така, как мога да се свържа с този орган или с тази организация и какво съдействие мога да получа?

Вж. предишната точка.

16 Тази държава членка обвързана ли е от Хагския протокол от 2007 г.?

Да.

17 Ако тази държава членка не е обвързана от Хагския протокол от 2007 г., кой ще бъде приложимият закон относно вземането за издръжка съгласно разпоредбите на нейното международно частно право? Кой са съответните разпоредби от международното частно право?

18 Кой са разпоредбите относно достъп до правосъдие при трансгранични случаи съгласно структурата на глава V от Регламента за задълженията за издръжка?

Що се отнася до достъпа до правосъдие при трансгранични дела, режимът, предвиден в глава V от Регламент (ЕО) № 4/2009, се прилага пряко. Следователно по дела, отнасящи се до признаване или до признаване и обявяване на дадено решение за подлежащо на изпълнение и относно принудителното изпълнение на решение, постановено в държавата — членка или вече признато, ако заявителят е лице на възраст под 21 години, правна помощ се предоставя автоматично, независимо от доходите или от това дали искането изглежда основателно, както се изисква от общите разпоредби, действащи в Италия, относно достъпа до правна помощ.

При искания, отнасящи се до издръжка на деца, навършили 21 години, както и при искания, които не произтичат от родителство (например искания, подадени от съпруг или от друго лице, което е свързано или има родство с вискателя), правна помощ се предоставя, ако са изпълнени обичайните условия относно доходите и основателността на искането, предвидени в италианското законодателство (вж. раздел 7).

Прилагайки режима за сътрудничество, установен с глава VII от Регламент (ЕО) № 4/2009, централният орган на Италия изпраща искането за правна помощ до съответния адвокатски съвет.

19 Какви мерки са приети от тази държава членка, за да бъде осигурено изпълнението на дейностите, описани в член 51 от Регламента за задълженията за издръжка?

Централният орган на Италия прилага следните методи при изпълнение на искания за сътрудничество, изпратени в съответствие с разпоредбите на глава VII:

насърчава приятелски споразумения, като изпраща на длъжниците покана за доброволно изпълнение на задължението им за издръжка;

изисква от длъжниците да се свържат с централния орган за съгласуване на процедурите за уреждане на спора;

установява местонахождението на длъжника, като прави справка в базата данни на националния регистър на италианските общини (*Indice nazionale dei comuni italiani*) и в тази на администрацията на затворите (*Amministrazione penitenziaria*) или като се свърже с местните служби за регистриране на населението;

събира информация за доходите и имуществото на длъжника със съдействието на данъчната полиция (*polizia tributaria*);

улеснява получаването на писмени доказателства, както е посочено в член 51, параграф 2, буква г) от регламента, в сътрудничество със съдебните органи;

улеснява предоставянето на правна помощ, както е обяснено в точки 7 и 18 по-горе.

Тази уеб страница е част от „Вашата Европа“.

Ще се радваме да получим вашите [коментари](#) относно полезността на предоставената информация.

This webpage is part of an EU quality network

Последна актуализация: 22/12/2021

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.